

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

GÜZEL SANATLAR LİSESİ

TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ

Öğretim Programı

2022

İÇİNDEKİLER

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI 3

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI	3
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	3
1.2.1. Değerlerimiz	4
1.2.2. Yetkinlikler	4
1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	5
1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	6

2. TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 7

2.1. TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI	7
2.2. TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİNE ÖZGÜ BECERİLER.....	7
2.3. TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLE- CEK HUSUSLAR.....	8
2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU	8

3. TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI 9

3.1. KAZANIMLARIN YAPISI	9
3.2. ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	10

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim; bilgi üretebilen ve bu bilgiyi hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünebilen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkıda bulunabilen bir bireyi tanımlamaktadır. Öğretim programları; bu niteliklere sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek şekilde salt bilgi aktarmaktan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanım ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Bu kazanım ve açıklamalar ile öğrenme çıktıları ilgili disiplinin yetkin, güncel ve geçerli olduğunu; eğitim öğretim sürecinin hayatla doğrudan ilişkili şekilde tasarlandığını gösterir niteliktedir. Bu kazanımlar ve bu kazanımların sınırlarını belirleyen açıklamalar; sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çerçevesinde bütünlüştürmüş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal, bilimsel akıl yürütme ile sosyal beceri ve estetik duyarlılık kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayata yönelen bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde (TYÇ) ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzeydeki beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, TYÇ'de ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzeydeki beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, bir mesleğe ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünlüştürmüş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar, öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışlar arasındaki bütünlüğü sağlamaktadır. Değerlerimiz, toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlara aktarılacak öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkıda bulunmasını sağlayan eyleme dayalı

becerilerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori ve pratik bütünlüğünü sağlayan asli parçamızı oluşturmaktadır. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır. Bunlar günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızidir ve bu sebeple sürekli gözden geçirmelerle güncellenerek yenilenmektedir.

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde bulunmakta, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünüme ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatın rutin akışında karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceği, değerlerini benimseyen ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlara bağlıdır. Bundan dolayı eğitim sistemimiz, her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırmayı amaçlamaktadır. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarıya odaklanmış; belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Asli görevi temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek olan eğitim sistemi yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi, değerleri kazandırma işlevini eğitim programlarını da kapsayan eğitim ortamıyla yerine getirir. Eğitim programı; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Bu anlayışla değerlerimiz öğretim programlarında ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına hem ilişkili olduğu alt değerlerle hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler TYÇ’de belirlenmiştir. TYÇ, sekiz anahtar yetkinlik belirlemede ve bunları aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1. Ana dilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme, yorumlama (dinleme, konuşma, okuma, yazma); eğitim öğretim, iş yeri, ev, eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmadır.

2. Yabancı dillerde iletişim: Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim öğretim, iş yeri, ev, eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürler arası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları bireyin yeterlilik seviyesi, sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak farklı diller arasında değişiklik gösterecektir.

3. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanma-

sına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatan-daş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4. Dijital yetkinlik: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsamaktadır. Söz konusu yetkinlik; bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

5. Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

6. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Kişisel, kişiler arası ve kültürler arası yetkinlikleri içermektedir. Bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân sağlayacak, gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiyle, demokratik ve aktif katılım kararlılığıyla medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

7. İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade etmektedir. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil, işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında da desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olmayı ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.

8. Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Her birey birbirinden farklı kişisel özelliklere sahiptir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart” olması insan doğasına ters-tir. Dolayısıyla ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme ve değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir yaklaşım değildir. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarında değil, eğitim uygulayıcılarında ve öğretmenlerdedir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, bu çalış-malarda kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılabilecek ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.

3. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil, izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklardan dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genelgeçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencilerin akademik gelişimi tek bir yöntem veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için verilmez, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla eğitimde sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme ve değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programları geliştirilirken insanın çok yönlü gelişim özelliklerine dair bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi gözeten bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insanın gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında bireylerin yaş dönemlerine dair gelişim özellikleri gözetilerek destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürer fakat tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evrelerin başlangıç ve bitişleri de homojen değildir. Programlar bunu olabildiğince göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaç ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi belirli yönelimlerle karakterize edilir. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardılığı noktasında dikkate alınmış hem de derslerin sınıf düzeyinde dağılımı ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden öğrencinin edindiği bir kazanımın gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate alması beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içinde farklı özelliklere sahiptir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu evreler gelişim açısından riskli ve kritiktir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencilerin durumuna daha duyarlı davranması beklenir.

2. TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Binlerce yıllık köklü tarihleri boyunca Türkler; Büyük Hun İmparatorluğu, Göktürk, Uygur, Karahanlı, Selçuklu ve Osmanlı gibi devletleri ile insanlık tarihinin en büyük medeniyetleri arasında yer almıştır. Türkler pek çok devirde gelişmiş uygarlık çevrelerinde bulunarak dünyanın en köklü kültürlerinden biri haline gelmiştir. Türk devlet yapılanmasında ve halk arasında müzik, çok eski devirlerden beri en temel değerlerden biri olmuştur. Gerek devlet yapılanmasında gerek halk arasında müziğin önemli bir değer olarak görülmesi, Türklerin bulunduğu geniş coğrafyada köklü bir müzik kültürünün oluşmasına sebep olmuştur. Oluşan müzik kültürü içinde dinî musikinin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Bin yıllı aşkın Türk İslam tarihinde cami ve tekkelerde oluşan Türk İslam musikisi külliyatında ilahî, deyiş, nefes gibi basit formların yanı sıra mirâciye, mevlid, durak, naat, mevlevî ayini gibi icrada ustalık gerektiren formlar mevcuttur. Türk musikisi bestekârları dinî formlardan oldukça çok eser üretmiştir. Bu formlar arasında örneğin "Mevleni Ayinleri" Türk musikisinin en büyük ve önemli formları arasındadır. Kültürümüze ait böylesine önemli birikimin mesleki müzik eğitiminin temelini oluşturan Güzel Sanatlar Liselerinde yer alması, değerlerimize sahip çıkılarak kültürümüzün yaşatılması ve gelişmesi bakımından önem arz etmektedir.

2.1. TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI

Bu programla öğrencilerin aşağıda belirtilen amaçlara ulaşmaları beklenmektedir:

- Dinî müzik kavramı hakkında bilgi edinmeleri
- Türk kültüründe din ve musiki ilişkisinin önemini ve gerekliliğini kavramaları
- Türk İslam musikisinin tarihî seyri hakkında bilgi edinmeleri
- Dinî müziğin oluşumu ve kaynakları hakkında bilgi edinmeleri
- Türk kültüründe edebiyat ve dinî müzik arasında oluşan bağ hakkında bilgi edinmeleri
- Dinî müzik ortamları hakkında bilgi edinmeleri
- Halk, devlet ve askeri müziğin dinî müzikle olan bağı hakkında bilgi edinmeleri
- Türk İslam müziği formları hakkında bilgi edinmeleri
- Önde gelen icracıların video veya ses kayıtlarından dinletilerek Türk İslam musikisinin kendine özgü tavır ve üslubu hakkında bilgi edinmeleri
- Türk İslam müziği repertuarından öğrencilerin yaş grubuna , gelişim ve algı özelliklerine uygun eserler seslendirmeleri
- Geleneklerini bilerek geleceğe bakmaları, geleneğe ilişkin yüksek bir farkındalıkla teknolojinin imkânlarını kullanarak musiki kültürüne hizmet etmeleri.

2.2. TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİNE ÖZGÜ BECERİLER

Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı ile ulaşılması beklenen alana özgü beceriler şunlardır:

- Kültürel ve müzikal farkındalık
- İlişkilendirme (Müzik-Tarih-Kültür)
- Estetik
- Araştırma
- Sebep-sonuç ilişkileri kurma
- Müziksel işitme
- İcra (Uygulama)
- İletişim
- İş birliği
- Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma

2.3. TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- Türk İslam musikisi alanı; müzik kültürü, müziksel algı ve bilgilenme, dinleme, söyleme, çalma/uygulama alanlarından oluşmaktadır. Bu çerçevede öğretmen, her alana ilişkin, öğrenciye yönelik etkinlikler yaptırmalı; her alana, kazanımlar doğrultusunda gerekli önemi ve zamanı vermelidir.
- İslam dışındaki dinlerin müzikle olan bağı hakkında bilgilere yer verilmelidir.
- İslam ve müzik ilişkisi, İslam'ın temel kaynakları olan ayet ve hadisler doğrultusunda açıklanmalıdır.
- İslam öncesi Türk kültüründe halk, devlet ve askeri müziğin dinî müzikle olan bağı açıklanmalıdır.
- İslam'ın kabulünden sonra Türklerin müzik kültüründe ne gibi değişimler olduğu açıklanmalıdır.
- Türk kültüründe edebiyat ve dinî müzik arasında oluşan bağ açıklanmalı, dinî musikiyi besleyen edebi kaynaklar tanıtılmalıdır.
- Türk İslam musikisinin tarihî seyri hakkında bilgilere yer verilmelidir.
- Dinî müziğin oluşumu ve kaynakları hakkında bilgilere yer verilmelidir.
- Dinî müzik ortamları (cami, tekke) ve bu ortamlarda gelişen müzik kültürü tanıtılmalıdır.
- Türk İslam musikisi formları tanıtılmalıdır.
- Türk İslam musikisinin seçkin sanatçıları tanıtılmalı, video ya da ses kayıtlarından örnek icralar dinletilmelidir.
- Öğretmen; öğrenme öğretme sürecinde çevre özelliklerini, öğrenci grubunun ilgilerini, ihtiyaçlarını beklentilerini, hazır bulunuşluk düzeylerini ve ön bilgilerini dikkate almalıdır.

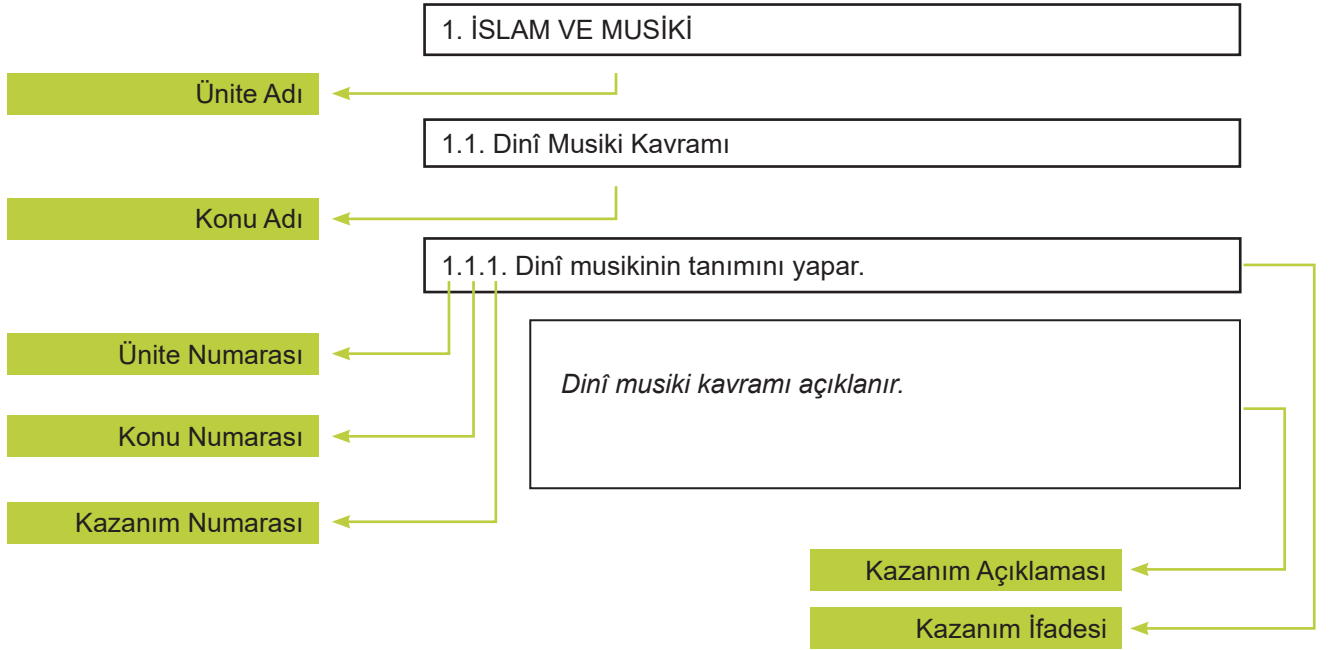
2.4. KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU

ÜNİTE	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
İSLAM VE MUSİKİ	5	10	15
TÜRKLER VE DİNÎ MUSİKİ	4	9	12
CAMİ MUSİKİSİ	12	26.5	36.5
TEKKE MUSİKİSİ	12	26.5	36.5
TOPLAM	33	72	100

3. TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

3.1. KAZANIMLARIN YAPISI

Bu programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda 4 ünite bulunmaktadır. Kazanımlar ünite numarası, konu numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımlara ilişkin açıklamalar, sınırlamalar veya uyarılar kazanımı takip eden satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir. Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

Şekil 1. Kazanımların Yapısı

3.2. ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

1. İSLAM VE MUSİKİ

1.1. Dinî Musiki Kavramı

1.1.1. Dinî musikinin tanımını yapar.

Dinî musiki kavramı açıklanır.

1.2. Musikinin Önemi ve Etki Alanları

1.2.1. Musikinin önemini açıklar.

1.2.2. Musikinin etki alanlarını açıklar.

1.3. İslam Dininde Musikinin Yeri

1.3.1. İslam dininde musikinin yeri ve önemini açıklar.

Hz. Muhammed (SAV) ve Hulefâ-yi Râşidîn döneminde musiki ve İslam'ın müziğe etkileri ile ilgili bilgilere değinilir.

1.4. İslam Ülkelerinde İlk Musikişinaslar.

1.4.1. İslam ülkelerindeki ilk musikişinasları tanıır.

Kindî, Fârâbî, İbn Sînâ, Safiyüddin Abdülmü'min Urmevî, Kutbuddin Şîrâzî, Abdülkâdir-i Merâgî, Hızır Bin Abdullah, Abdülbâkî Nâsır Dede gibi âlimlerin musiki çalışmaları hakkında bilgilere değinilir.

2. TÜRKLER VE DİNİ MUSİKİ

2.1. İslam'dan Önce Türklerde Musiki

2.1.1. Türk kültüründe müziğin yeri ve önemini açıklar.

*a) İslam'dan önce Türk toplumlarında müziğin var olduğu törenler ve sosyal ortamlar tanıtılır.
b) Askeri müziğin Türk Devlet yapısındaki yeri ve dinî müzikle olan bağı açıklanır.*

2.2. Türk İslam Kültüründe Dinî Musikinin Yeri

2.2.1. Türk İslam kültüründe dinî musikinin yerini açıklar.

Dinî musiki ortamları (camiler, tekkeler) tanıtılır.

2.3. Türk İslam Musikisinin Edebiyatla Bağı

2.3.1. Türk İslam musikisinin edebiyatla olan bağına açıklar.

Yunus Emre, Mevlâna, Niyazi-i Mısırî, Abdülehad Nuri, Aziz Mahmud Hüdâyî, Süleyman Çelebi, Fuzûlî, Hacı Bayrâm-ı Velî, Şeyhülislâm Esad Efendi, Nasuh Paşazâde Ömer, Divitcizâde Şeyh Mehmet, Şeyh Galib, Hâfız Kumral, Eşrefoğlu Rûmî, Ümmî Sinanzâde Hasan, Küçek Derviş Mustafa, Ahmet Eflâkî Dede gibi isimlere ait edebi eserler tanıtılır ve dinî müzik formlarını nasıl etkilediğine değinilir.

2.4. Hicrî Aylara Göre Musiki

2.4.1. Hicrî aylara göre bestelenen ilahileri seslendirir.

3. CAMİ MUSİKİSİ

3.1. Kur'an ve Musiki

3.1.1. Kur'an ve musiki ilişkisini kavrar.

3.2. Cami Musikisi Formları

3.2.1. Ezan formunu kavrar.

a) *Ezanın tarihçesi üzerinde durulur.*

b) *Türk İslam musikisi geleneğinde vakitlere ve makamlara göre ezan icraları hakkında bilgilere değinilir.*

c) *Hâfız Sadettin Kaynak, Hâfız Kâni Karaca, İsmail Biçer, Bekir Sıtkı Sezgin, gibi seçkin icracılardan ezan örnekleri dinletilir.*

3.2.2. Kamet formunu kavrar.

Kametın ezandan farkı vurgulanmalıdır.

3.2.3. Tesbihat formunu tanır.

Tesbihat formunun tarihçesi açıklanır.

3.2.4. Salâ formunu tanır.

a) *Salâların tarihî boyutu açıklanır.*

b) *Salâ örnekleri dinletilir.*

3.2.5. Mihrâbiye formunu tanır.

3.2.6. Tekbir formunu kavrar.

Tekbirin tarihçesi açıklanır.

3.2.7. Telbiye formunu tanır.

3.2.8. Temcid formunu tanır.

Temcidin tarihî boyutu açıklanır.

3.2.9. Mevlid formunu tanır.

3.2.10. Miraciye formunu tanır.

3.2.11. Muhammediye formunu tanır.

4. TEKKE MUSİKİSİ

4.1. Tekkeler ve Musiki

4.1.1. Tekke ve musiki ilişkisini açıklar.

a) *Tekkelerle musikinın nasıl girdiği ve ne amaçla kullanıldığı ile ilgili bilgilere değinilir.*

b) *Hüsn-i hat, tezhip, musiki gibi sanatların eğitim ve öğretiminde takip edilen "meşk" yöntemi ile ilgili bilgilere yer verilir.*

4.2. Tekke Musikisi Formları

4.2.1. İlâhi formunu kavrar.

Çeşitli makamlardan ilahiler icra edilir.

4.2.2. Kaside formunu tanır.

Hâfız Şaşı Osman, Hâfız Memduh, Hâfız Yaşar, Hâfız Burhan, Hâfız Sâmî, Hâfız Kemal, Hâfız Mecid Sesigür, Hâfız Sadettin Kaynak, Hâfız Kâni Karaca gibi seçkin icracılardan kaside örnekleri dinletilir.

4.2.3. Durak formunu tanır.

Durak örnekleri dinletilir.

4.2.4. Naat formunu tanır.

Naat örnekleri dinletilir.

4.2.5. Şuğul formunu tanır.

Şuğul örnekleri dinletilir.

4.2.6. Savt formunu tanır.

Savt örnekleri dinletilir.

4.2.7. Mersiye formunu tanır.

Mersiye örnekleri dinletilir.

4.3. Mevlevilik ve Bektaşilik

4.3.1. Mevlevi ayini formunun özelliklerini tanır.

a) *Mevleviliğin Türk İslam musikisi üzerindeki etkilerine değinilir.*

b) *Semâ töreni ile ilgili bilgilere değinilir.*

c) *Mevlevi ayini örnekleri dinletilir.*

4.3.2. Bektaşî nefesi formunu tanır.

a) *Bektaşîliğin Türk İslam musikisi üzerindeki etkilerine değinilir.*

b) *Semah töreni ile ilgili bilgilere değinilir.*

c) *Bektaşî nefesi örnekleri dinletilir.*

4.3.3. Deyiş formunu tanır.

Deyiş örnekleri dinletilir.

4.4. Türk İslam Musikisi Bestekârları

4.4.1. Türk İslam musikisi bestekârlarını tanır.

Hâfız Post, Koca Osman Efendi, Hatip Zâkiri Hasan Efendi, Sütçüzâde Hâfız, Derviş Recep, Eşrefzâde Lûtfullah, İbrahim Nakşî, Âmâ Derviş Mehmed, Himmetzâde Abdullah, Çâlâk Şeyh Ahmed, Buhûrîzâde İtrî Efendi, Hâfız Kömür, Hasan Efendizâde Âhî, Derviş Ali Şirugâni Dede, Kazzas Hasan, Kenzî Hasan, Küçük Müezzîn Mehmed Efendi, Enfî Hasan Ağa, Nâyi Osman Dede, Zâkirbaşı Üsküdarlı Ali, Feyzî Dede, Vardakosta Ahmed Ağa, Hâfız Şeydâ Dede, Yahya Çalebi, Ali Nutkî Dede, Sultan III. Selim, Abdürrahim Künhî Dede, Hamâmîzâde İsmâil Dede Efendi, Nakşî Dede, Eyüplü Hüseyin Dede, Hacı Hâşim Bey, Dellâlzâde Hacı İsmâil Dede Efendi, Sâlim Bey, Hacı Fâik Bey, Müezzînbaşı Rıfat Bey, Ziver Efendi, Hoca Zekâi Dede, Tanbûrî Ali Efendi, Celâleddin Dede, Hüseyin Fahrettin Dede, Bolâhenk Nuri Bey, Musullu Hâfız Osman, Muallim İsmail Hakkı Bey, Ahmet Avni Konuk, Rakım Elkutlu gibi Türk İslam musikisinin önemli bestekârları tanıtılır.